

Wereldwijde Jongerensectie vanuit Dornach

Van initiatief tot

identiteit

Als twintigjarige reisde ze door Afghanistan, waar toen een islamitische man voor haar de deur naar spiritualiteit heeft geopend. Hij had drie vrouwen en was hoofd van een grote familie. Hij sprak haar taal niet, noch zij die van hem. Maar toen haar reisgenoot ziek werd, stond hij haar bij in de verzorging, twee weken lang, onzelfzuchtig, zuiver en oprecht. Het was alsof een vlam in haar werd ontstoken, niet voor de islam maar voor het spirituele. Elizabeth Wirsching (50) die de Internationale Jongerensectie vanuit Dornach leidt, bracht een bliksembezoek aan Nederland en maakte tijd vrij voor een gesprek met Motief.

Tekst: Jana Loose Foto's: Elizabeth Wirsching en Feike Weeda

“Het heeft mij duizend procent veranderd, die ontmoeting,” zegt Elizabeth. Niet lang nadat ze was teruggekeerd in haar geboorteland Noorwegen ontmoette ze een leerkracht die haar liet kennismaken met antroposofie. Dat maakte dat de in Afghanistan ontstoken vlam werd aangewakkerd. Eerst ging ze studeren: kunstgeschiedenis, literatuur, cultuur en filosofie. Tijdens haar studie ontdekte ze Nicolaus Cusanus, de 15^e eeuwse theoloog, filosoof, wiskundige, astronoom, humanist en jurist. “Hij werd mijn lievelingsfilosoof. Ik voelde me verwant met hem, omdat hij de onzekerheid op een hoge troon heeft gezet. Hij stelde: hoe meer je weet, hoe meer je weet dat je niet weet (*De docta ignorantia*). Alles heb ik van hem gelezen, ik heb zijn voetsporen gevolgd en kwam daarmee toen ook in Nederland terecht op de plekken waar hij geweest is in het jaar 1451.” Intussen was de inhoud van de antroposofie voor Elizabeth steeds meer gaan leven, waardoor ze na haar afstuderen besloot

een ommezwaai te maken en een opleiding tot vrijeschoolleerkracht te volgen. In dat werkveld heeft ze haar sporen ruimschoots verdiend. Op 27-jarige leeftijd nam ze het initiatief om samen met collega's in Nesodden, in de buurt van Oslo, een vrijeschool op te richten. Op die school gaf ze zeventien jaar lang les. Haar reislust kon ze in vakanties botvieren als ze tochten maakte naar verre gebieden om mensen te ontmoeten in Brazilië, Noord-Afrika of China.

‘Een vrouw zonder thema’

Je bent nu bijna zeven jaar in Dornach leidster van de ‘Youthsection’. Met welk thema ben je destijds ingestapt en hoe is het daarmee verdergegaan?

“Toen ik ‘ja’ gezegd had op het verzoek uit Dornach om de Jongerensectie te gaan leiden, werd ik vrijwel onmiddellijk gevraagd naar de thema's in mijn leven. Daar heb ik toen lang over nagedacht om uiteindelijk te moeten antwoorden: ‘Ik

heb geen enkel thema’. Ik vond het niet eenvoudig om dat te moeten toegeven. Ik had de indruk dat ik toch op zijn minst een thema moest hebben, waarover ik voordrachten kon houden en waarmee ik naar buiten zou treden. Gaandeweg werd het me duidelijk dat dát eigenlijk mijn thema was: geen thema hebben en tóch innerlijk zeker te zijn dat dit mijn opgave is. Ik noem het: onzeker zeker. Ik nam me voor de eerste twee à drie jaar te besteden aan ontmoeten, luisteren en uitvinden wat de thema's van de jongeren zijn. In mijn loopbaan als schoolleerkracht bleek me al hoe belangrijk het is om echt de tijd te hebben om te luisteren, om toe te horen. Minstens zo belangrijk is de *follow-up*. Als je de ander voor een tweede keer kan treffen en als je dan elkaar werkelijk kunt (her)kennen, kan dat heel sterk werken. We zijn daar in onze tijd allemaal heel gevoelig voor.” Ze geeft het voorbeeld van een leraar die een vraag krijgt van een leerling, die hij niet meteen kan beantwoorden. De leraar

zegt dat hij het zal opzoeken en dat hij de leerling zal bellen. “Vroeger was het voor de leerling genoeg als de leraar het opzocht en het later vertelde aan hem. Nu komt daar iets bij. Wat nu van belang is, is dat hij hem daadwerkelijk opbelt. Het gaat om die tweede ontmoeting. Dat is meer dan een bevestiging.” Elizabeth zwijgt, haar grote blauwgrijze ogen dwalen in de richting van het plafond, dan kijkt ze me aan, langdurig en nog steeds zwijgend. Ze zucht diep. “Ik heb niet zo de gave van het woord, maar wat ik wil zeggen is dat het om een kracht gaat die herinnerd wordt, die uitgewisseld wordt en die ervoor zorgt dat je daarna weer met grotere kracht kunt verder trekken. Ik noem het vertrouwen doen.”

Vragen naar het ik

Plotseling pakt ze een vel papier en maakt daarop cirkels naast elkaar: twee ikken. “Bij een gewone ontmoeting zie je alleen stukjes van de ander” – ze markeert kleine stukjes van de cirkels – “maar als er sprake is van vertrouwen ‘doen’, kun je de ander helemaal (her)kennen,” – haar pen trekt lijnen om de beide cirkels heen. “Het biedt mogelijkheden tot een nieuwe ik-ontwikkeling, tot identiteitsvorming. Vroeger werd je identiteit vooral gevormd in de kring van je familie en de school, maar tegenwoordig zijn er voor jongeren veel meer arena’s waarin ze hun identiteit kunnen ontwikkelen. In die zin is er veel meer flexibiliteit gekomen. Daarom zijn echte ontmoetingen zo waardevol. Je kunt ze beschouwen als de homeopathie van het leven.”

Voor die ontmoetingen reist Elizabeth Wirsching nog steeds de hele wereld rond. Afgelopen zomer bezocht ze minstens drie jongerenconferenties, één in Brazilië, *Connectivity*, één in de Verenigde Staten, *Peacejam*, en één in Amsterdam, *VIA'dam* (zie Motief 101, november 2006). Waar ze ook heengaat, ze houdt steeds een deel van haar verblijf vrij om ongeplande ontmoetingen te kunnen hebben. Haar geheim? “Ik kom een paar dagen eerder en na afloop blijf ik nog een paar dagen zonder agenda.” Op de Amerikaanse conferentie terugblikkend, beschrijft ze de sfeer op de campus van de universiteit van Denver waar maar liefst drieduizend jongeren samenkamen met niet minder dan tien Nobelprijswinnaars. Elizabeth was als speciale gast uitgenodigd. “De eerste keer in mijn leven dat ik met een VIP-badge op heb gelopen”.

Ze deed er mee in gespreksgroepen en verwonderde zich erover waartoe jonge mensen in staat zijn als ze verantwoordelijkheid en enthousiasme met elkaar kunnen combineren. De Dalai Lama was er, en Desmond Tutu die zich beiden als een soort grootvaders tussen de

jongeren bewogen en hen niet toespraken maar met hen van gedachten wisselden. En ook daar kwamen waarachtige ontmoetingen tot stand. Toen de jonge mensen werden uitgenodigd om op het podium een vraag te stellen aan de sprekers, vormde zich een lange rij. “En het bijzondere was dat er nauwelijks werd gevraagd naar politieke kwesties of naar mondiale problemen, maar dat het merendeel vragen betrof naar het ik, vragen vanuit een innerlijke zoekstemming. Daar werd heel duidelijk dat die zoekstemming bij heel veel jongeren – ook buiten de antroposofie – leeft.”

Wat is dan het verschil met jongeren binnen de antroposofie?

“Ik merk dat deze jongeren vinden dat oudere antroposofen veel te geven hebben, niet zozeer vanuit hun vele weten maar vanuit hun ervaringen. Tegenwoordig zijn ze steeds jonger – zelfs onder de twintig – als existentiële vragen opduiken, als ze het gevoel krijgen iets zinvol voor de wereld te willen doen. Jongeren willen dan graag weten hoe ouderen leven met antroposofie, niet om hen te overtuigen maar omdat ze hoop en steun zoeken. Daarom hebben we in Dornach al een paar keer twaalfdeklassers uitgenodigd op een conferentie waar ze, weg van hun gewone plek, kunnen ontdekken dat ze een eigen opgave hebben. En dat ze door het nemen van een initiatief de eigen identiteit kunnen vinden. Het project IDEM (Identiteit door Initiatief) dat vorig jaar binnen de Jongerensectie gestart is, bleek zo’n overweldigend succes dat het nu een eigen niet-gouvernementele organisatie (NGO) is geworden

‘IK HEB GEEN ENKEL
THEMA. NOEM HET:
ONZEKER ZEKER.’

en een ongelofelijke explosieve groei doormaakt.”

Daarnaast ziet Elizabeth het belang van het serieus nemen van de diepgaande spirituele vragen die als vanzelf opkomen als jongeren met antroposofie aan de gang gaan. Ze ziet het als een van de grote taken van de Antroposofische Vereniging om voor de jongeren een soort ‘voorschool’ voor de Hogeschool voor Geesteswetenschappen te zijn. “Niet door hen daarover informatie te geven, maar door in te gaan op hun zoektocht naar innerlijke verdieping. Jongeren van nu verlangen naar de zuivere bronnen en willen rechtstreeks contact met de eerlijke, echte spirituele inhouden, en ze willen die tot realiteit maken in hun leven en in hun beroepsuitoefening. Voor mij is dit de signatuur van de jongeren: een onmiddellijk beleven van de verbinding tussen de innerlijke en de uiterlijke wereld. Je zou het ‘spiritueel realisme’ kunnen noemen.”

Nieuwe greep

Het lijkt erop dat je heel veel jongeren ontmoet die heel snel hun eigen weg gaan. Wat betekent dat voor jouw functie?

“Ik merk dat ik aan de grens kom. Als ik alles optel, heb ik wel tienduizend ontmoetingen gehad in de achterliggende tijd. Veel ontmoetingen waren heel persoonlijk, veel gesprekken waren zeer subtiel en direct. De jongeren die ik zo ontmoet heb, herken ik de volgende keer. Maar nu worden het er teveel, ik ken ze niet meer allemaal. En inderdaad, de impulsen van de jongeren verdichten zich zo dat ze uit zichzelf verder kunnen gaan. Ze krijgen eigen bodem. Dat merk ik in Dornach, maar ook in het buitenland. Ik ondersteun die verdichting, dat zichtbaar worden van de initiatieven. Vroeger gebeurde alles binnen de vereniging vanuit ‘onze’ thema’s. Nu doemen eigen thema’s van de jongeren op, op eigen plekken die niet per se binnen de Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft liggen. Nu gebeurt er veel wat niet te programmeren is, maar wat prachtige initiatiefkracht laat zien. Kijk bijvoorbeeld naar Nieuw-Zeeland waar ‘oudere jongeren’ hele jonge, zoekende mensen begeleiden. Daar kom je bij de beste opgaven in de wereld terecht.”

Elizabeth Wirsching en Feike Weeda; beiden stralen als ze elkaar weer zien.

Wordt het tijd voor iets anders?

Op dat moment komt Feike Weeda, de jongerenmedewerker van de AViN, binnen. Hij heeft een auto geregeld waarmee hij Elizabeth naar Schiphol kan brengen. De twee zijn duidelijk heel vertrouwd met elkaar, beiden stralen als ze elkaar zien. De groep jongeren die vorig jaar vanuit Nederland de jongerenconferen-

‘WILLEN JULLIE DAT WE VOLGEND JAAR TERUGKOMEN?’

tie in Dornach bezocht, heeft een stevige indruk achtergelaten. Het bestuur werd geconfronteerd met concrete vragen en kritische opmerkingen. Dat heeft zijn sporen nagelaten. Feike herinnert zich nog goed wat Elizabeth over zichzelf zei afgelopen zomer tijdens de VIA'dam conferentie, ‘nu gaat het anders’. Elizabeth: “Ja, maar ik weet nog niet hoe, ik zoek nog maar ik ben zeker dat er antwoord komt. Ook daar heb ik dat zekere onzekere. Ik wil er zo vrij over denken dat ik me de sectie kan voorstellen zonder mij.”

Nog een gewetensvraag. Heeft het werk met jongeren verandering gebracht voor het bestuur in Dornach?

Elizabeth kijkt naar Feike: “Jij mag het zeggen.” Hij aarzelt geen seconde. “Absoluut. Er is veel meer openheid gekomen. Wij hebben twee jaar geleden aan het einde van een jongerenconferentie die aan het Goetheanum door het Hogeschoolcollege georganiseerd werd, de vraag gesteld: ‘Willen jullie dat we volgend jaar terugkomen?’ – en die vraag hebben ze serieus genomen. Het jaar daarop mochten wij ook voor hen voordrachten houden in plaats van alleen maar andersom.” Elizabeth knikt beamend en voegt eraan toe: “Kijk, Rudolf Steiner heeft de Jugendsektion destijds opgericht om een verfrissend onderdeel tot ontwikkeling te brengen binnen de vereniging. De AAG en de Jongerensectie zijn één, er is geen aparte antroposofische jongerenvereniging. We hebben de jongeren nodig om een beeld te kunnen krijgen van wat hen bezighoudt en om toekomstkracht te ontwikkelen. Het gaat om zielen die op weg zijn.”

Het is tijd om dit voor iedereen tamelijk onverwachte bliksembezoek van Elizabeth Wirsching te beëindigen. Nog snel wordt een foto gemaakt van haar en Feike samen, de armen om elkaars schouders, en dan gaan ze samen op weg om haar volgende vlucht te halen. ■